

A „Fegyverbarátság-80” gyakorlat tényleges hadtápbiztosításának tapasztalatai

*Kapus Gyula ezredes, Papp József őrnagy
és Dr. Csenke László orvos százados*

Az Egyesített Fegyveres Erők kiképzési tervének megfelelően 1980. szeptember 04–14. közötti időszakban került levezetésre a Varsói Szerződésbe tömörült országok hadseregei egyes törzsei és csapatai részvételével, a Német Demokratikus Köztársaság kijelölt körzetében, az NDK nemzetvédelmi minisztere vezetésével a FEGYVERBARÁTSÁG-80 gyakorlat.

A gyakorlaton, mint ismeretes a Magyar Néphadsereg képviselőjében egy harcokcsihadosztály törzse, egy gépesített lövészezred törzse és kijelölt állománya vett részt, a HDS PK és szűk törzse (GYAK VEZ) irányításával.

A gyakorlatra az állomány és a technika hét katonavonattal került kiszállításra, amely átlagosan, szerelvényenként 100 tengelyt, 1000 tonna vonatsúlyt és 530 m szerelvényhosszat jelentett.

A folyamatos ellátást, beleértve az oda- és visszaszállításokat is, három hét időtartamban kellett biztosítani. Ennek érdekében elszállításra került 21 javadalmazás nem romlandó ételmezei anyag, 21 javadalmazás kenyérliszt, 6 javadalmazás üzemanyag, több száz sátor, 1 rend ruházat, 5 rend fehérnemű és a 30 napos egészségügyi anyag elvonulókra szükséges mennyisége.

A tényleges munka a gyakorlat hadtápbiztosításának megszervezésétől a hazaszállítás után elrendelt anyagleltár és -karbantartási munkálatok végrehajtásáig mintegy 70 munkanapot vett igénybe.

A gyakorlat megszervezése és végrehajtása során a gyakorlatvezetőség tisztjei rendszeresen ellenőrizték a részt vevő csapatok tevékenységét és sok, a további hasonló tevékenységhez segítséget nyújtó tapasztalatot szereztek. Ezeket a tapasztalatokat kívánjuk cikkünkben közreadni.

A FEGYVERBARÁTSÁG-80 gyakorlat megszervezése során több olyan sajátosság merült fel, amelyek a munkát befolyásolták. Ilyenek voltak:

A gyakorlaton részt vevő állomány, leszámítva az időközben történt kisebb pontosításokat, ismert volt már az év elején. E ténynek jelentős hatása volt az 1980-as évi pénz- és anyagszükséglet tervezésére. Az anyagi eszközök biztosítását úgy kellett tervezni, hogy azok használatára (felhasználására) idegen állam területén, a helyi beszerzés és utanszállítás korlátozott lehetőségei mellett kerül sor.

Az anyagszükséglet tervezésénél alapul szolgált az NNH és az MN képviselői által június 20-án Strausbergben kötött megállapodás, amely rögzítette az MNH által nyújtandó szolgáltatásokat, valamint a helyszíni szakanyag-biztosítás lehetőségét és volumenét. Ezt a szerződés-kötést egy ízben még pontosítás is követte, így az NDK területén történő tevékenység tervezéséhez igen pontos adatok álltak rendelkezésre.

A HDS hadtáptörzse megértve a HDS PK elgondolását értékelte annak hadtápkihatásait és a hadosztály hadtápvezetése felé a szükséges intézkedéseket kiadta.

A gyakorlat hadtápbiztosításának tervezése, szervezése a párhuzamos munkamódszer elemeinek felhasználásával történt. A szükséges információk lejtuttatásának alapküldetése a hadtápbiztosítás szervezési intézkedése volt, amely a gyakorlat előtt mintegy másfél hónappal előbb került kiadásra a résztvevő magasabbegység törzse részére. A párhuzamos munkamódszer tette lehetővé, hogy még ugyanezen a napon kiadásra kerülhetett a hadosztály PK HTPH szervezési intézkedése az alárendelt ezredhadtáp részére is.

A gyakorlat hadtápbiztosítása szervezésének alapját a CSHSZ I. rész 1. sz. melléklet 39–49., a VI. rész 872–879. sz. pontjai és a HDS PK elvtárs intézkedése képezte.

A szervezés során kiemelt figyelmet fordítottunk az elvonuló csapatok vasúti szállítása időszakában, a szerelvények autonóm hadtápbiztosítási feltételeinek, a táborban és a törzsszervezési gyakorlaton, majd a díszszemlén egyidőben, nagy távolságra elhelyezkedő és csapatok önálló ellátásához szükséges körülmény kialakítására.

A tényleges ellátás elgondolása alapján a különböző helyeken és időben funkcionáló hadtápegységek szükségleteinek pótlását központosítottan az ezred hadtápszolgálatán keresztül kellett megvalósítani, amelyhez anyagi forrást képeztek az elszállítandó hűtő-, tartály- és fedett vagonokban tárolt mozgó- és kiegészítő készletek, a légi úton kiszállításra tervezett anyagok, valamint az NDK NNH-tól igényelendő készletek. Ez az elgondolás egyidejűleg biztosította a centralizált és decentralizált ellátás gondolatát is. Ezen ellátási forma kialakításához célserű volt figyelembe venni az úgynevezett kettős beosztású sorkatonákat is az állomány kijelölésekor.

A kiadott szervezési intézkedésnek megfelelően a harcokcsihadosztály PK HTPH vezetésével a felkészülés szervezetten, komplex módon történt, ami alatt elsősorban azt kell érteni, hogy egyidejűleg több irányban folyt szervező munka a hadtápszolgálati ágaknak megfelelően.

A gyakorlat kezdete előtt egy hónappal elkészült és jóváhagyásra került a tényleges ellátásra vonatkozó hadtápbiztosítási terv. Elkészült és a VKF-ség, illetve az NNH főtörzsfőnökén keresztül megküldésre került a részletes anyagigénylés, melynek zömét a jóváhagyott központi étlap alapján szükséges romlandó élelmiszerek és a tábor berendezésére szolgáló tábori elhelyezési és ruházati (sátor) anyagok képezték.

A gyakorlaton részt vevő állomány és technikai eszközök felkészítésében a legtöbb feladat a jó minőségű ruházati és sátoranyagok, valamint az üzembiztos, több üzemmódban használható hűtőgépkocsik biztosítása köré csoportosult. A ruházati anyagok biztosítása körüli nehézségek jórészt a hasonló feladat

végrehajtásában való járatlanság miatt következhetek be. Az egységek a jó minőségű és új felsőruházat és sátor igényeket saját erőből kielégíteni nem tudták, így szükségessé váltak a hadosztály, majd hadseregen belüli átcsoportosítások, pótvételezések és elkerülhetetlen volt áruhitel felvétele is.

A hűtőgépkocsik biztosítását szerelvényenként kellett megvalósítani. A feladatot – és ez a HDS hadtáptörzsrre hárult – nehezítette az a tény, hogy a FEGYVERBARÁTSÁG–80 gyakorlattal egyidőben további két külföldi éleslövészet és két hazai gyakorlat került végrehajtásra, valamint a HDS hűtőgépkocsijai különböző okok miatt teljes számban nem állnak rendelkezésre. A feszültséget végülis – néhány soronkívüli intézkedéssel – sikerült átadni.

Ugyancsak szükségessé vált a hadtáp személyi állomány összetételének meghatározása során az orosz és német nyelvtudással rendelkező tisztt, tiszthelyettes és sorállomány (elsősorban gépkocsivezető, felszolgáló, pék és szakács) átcsoportosítása, illetve vezénylése is.

A hadtápszakállomány és személyi állomány felkészítésének hatékony eszközül szolgáltak a különböző elméleti és módszertani foglalkozások, ahol feldolgozták a vasúti be- és kirakodás, a vasúti szállítás, az ön- és kölcsönös segélynyújtás kérdéseit, szemléletesen bemutatták a tiszti, tiszthelyettesi és sorállomány elrendelt öltözködési formáit. A hadosztály hadtáptörzse ezenkívül zsebben elhelyezhető emlékeztetőket adott ki a vasúti szállítások végrehajtására és az előírt ruházati cikkek, felszerelések összeállítására, ami komoly segítséget nyújtott valamennyi, a gyakorlaton részt vevő számára.

Az előkészítő időszakban különös figyelmet kellett fordítani az előkészítő részleg összeállítására, felszerelésére és időbeni útbaindítására az NDK területére, mivel ez a részleg végezte a tábor berendezését, az NNH által biztosított anyagok átvételét és a beérkező további szerelvények fogadását. Ugyancsak kiemelt feladatot jelentett a katonaszerelvények helyes összeállítása (1. sz. melléklet).

A gyakorlat tényleges hadtápbiztosítási feladatait – eltekintve a külföldön történő ténykedés egyébként is sajátos behatásaitól – a körülmények bonyolulttá tették.

A FEGYVERBARÁTSÁG–80 gyakorlaton részt vevő állomány három ütemben, 7 vasúti szerelvénnyel került kiszállításra. Az előkészítő részleg augusztus 12-én 1, a főerők 24-25-én 5 és a csak díszszemlén részt vevő állomány 31-én 1 szerelvénnyel. Ezen kívül szeptember 9-én Luckenwaldéből átszállításra kerültek 2 szerelvénnyel Magdeburgba a díszszemlén felvonuló alegységek. Ez a sokirányú tevékenység jelentős feladatot rótt az ellátást végző ezred hadtápszolgálatára, amely a hadosztály törzs törzsvezetési gyakorlatra történő elvonulásától feladatát önállóan, a gyakorlatvezetőség rendszeres ellenőrzése mellett végezte.

Mindezekből kiindulva a hadtápszolgálat az alábbi feladatok végrehajtására hozott létre csoportokat:

- a vasúti szállítás és előkészítő részleg hadtápbiztosítására;
- központi tábor hadtápbiztosítására;
- a törzsvezetési gyakorlat végrehajtására kikülönített állomány hadtápbiztosítására;
- a díszszemlén részt vevő állomány hadtápbiztosítására.

A főerőket a központi tábor hadtápfadatainak ellátására koncentráltuk.

A vasúti szállítás és előkészítő részleg hadtápbiztosítása

Az előkészítés és gyakorlat időszakának egyaránt fontos mozzanata volt a vasúti szállítási feladatok minél jobb megszervezése és végrehajtása.

A vasúti igénylések benyújtása és a harcérték végleges kialakítása között nagy időeltolódás mutatkozott. S mivel a vasúti gördülőanyag adott volt, ezért a harcértéket úgy kellett a harcászati feladat ismeretében kialakítani, hogy a szükséges technika a megfelelő számú vasúti kocsin elszállítható legyen. Ugyanezek a gondolatok vonatkoztak az anyagszállítási feladatok végrehajtására is. A feladatok zökkenőmentes végrehajtása érdekében döntő jelentőségű volt a különböző mintaokmányok, szállítási, rakodási okmányok, kötözőanyagok és ékek időbeni előkészítése, beszerzése. A vasúti rögzítőanyagok biztosítása – beleértve a tartalékképzést is ezen anyagokból – jelentős összeggel terhelte a szállítási költségkeretet.

A legnagyobb gondot a vasúti szállítás során a rakodási szabályok értelmezése jelentette, amely noha EFE-szintű szabályozás alá eső kérdés, mégis az egyes tagországok követelményrendszerében eltérések voltak észlelhetők.

A 2-3 napos utaztatás olyan problémákat hozott felszínre, mint az állomány pihentetésének, tisztálkodásának, étkeztetésének, egészségügyi ellátásának és az egyéni felszerelések elszállításának kérdései. Bebizonyosodott, hogy a többnapos vasúti szállítások során a személyszállítás megszervezése – mind a hivatásos, mind a sorállomány vonatkozásában – nagyobb figyelmet követel. Az alapvető gond abból adódott, hogy a MÁV által biztosított személyvagonok BAH-típusúak voltak, 2-2 egymás melletti ülőhelyes, termes kocsik, melyekben a fekvé pihenést nem lehetett megvalósítani, így az állomány a szállítás időtartama alatt (3 éjszaka és 2 nappal) nem tudott erőt gyűjteni a várható, megnövekedett feladatok végrehajtásához, fáradtan és törődötten érkezett meg a kirakóállomásokra és ez kedvezőtlen hangulatot teremtett már a gyakorlat kezdetén. A táborokba való beérkezés körülmekintő megszervezésével (meleg étel, fürdési és pihenési lehetőség biztosítása) ez a hangulat megváltozott és ebben jelentős szerepe volt az előkészítő részleg hadtápbiztosítási személyi állománya jó munkájának.

Körülményes volt az étkezések megszervezése, mert sem a hivatásos, sem a sorállomány részére nem állt rendelkezésre étkezőkocsi. Az ellátás megszervezésekor szerelvényenként a konyhavagon mellé beállításra került egy GBGS vagon, melyet fertőtlenítés és kicisztítás után festéssel, illetve tapétázással kulturált belső kinézetű, berendezett tiszti étkezdévé alakítottak, ahol az étkeztetések a szállítmánykísérők és az illetékes állam vasúti szervei pontosítása alapján biztosított hosszabb megállások alatt, 1-2 váltásban végrehajthatók voltak. Ugyanez idő alatt a sorállomány étkeztetése alegységenként, háti éthordó-cserével végrehajtott vételezéssel és pihenővagonban történő elfogyasztással történt (evőcsészékből). Az élelmezés e módja a lehetőségekhez képest optimálisnak bizonyult.

Az állomány egészségügyi ellátása szerelvényenként ht. orvossal egy vasúti fülke SH-ként való működtetésével történt. A vasúti szállítás egészségügyi biztosításának rendszere eleve meghatározza a külföldi gyakorlatok egészségügyi ellátása szervezését, amennyiben a szerelvények (ht.) orvos általi biztosítása kerül elrendelésre. A külföldi gyakorlat során e lépést úgy értelmezhetjük, hogy zászlóalj szintű alegységeket általános orvossal kell megerősíteni. Ennek célszerűsége esetleg vitatható, különösen abban az esetben, ha a kirakódásokat a

fogadó országok hadseregének egészségügyi szolgálata biztosítja, mint ahogy a FEGYVERBARÁTSÁG-80 gyakorlat alkalmával is így történt. Az orvos szerelvényenkénti jelenlétét csak a tartós vasúti szállítás ténye indokolta és nem elsősorban az állomány egészségügyi állapota, hiszen a gyakorlatra történő elvonulást több ízben orvosi szűrővizsgálat előzte meg.

A tisztálkodás végrehajtásához a nagy létszám miatt a vasúti kocsi két mosdófülkéinek vízkészlete csak időlegesen volt elegendő.

Az állomány fele csak az újabb vízfeltöltés alkalmával tudott tisztálkodni. Bár mosdótálcák és külön vízkészlet rendelkezésre állt, azonban ezek alkalmazására a vasúti személykocsik szűk volta miatt tulajdonképpen nem kerülhetett sor.

A személyi állomány rendelkezésére álló vasúti kocsi körletek zsúfoltságát csak növelte, hogy a személyi felszerelés egy részét az állomány magával szállította a fölkében, mivel szükségletei ezt indokolták. Az egyéb felszerelési tárgyak, ruházati anyagok személyenként kimenőruha dobozban elhelyezve, lezárva kerültek szállításra gépjárművekre málházva.

A gyakorlat körzetébe való kiérkezést követően a táborhely kialakításakor követelmény volt, hogy olyan elhelyezési, ellátási feltételeket kell biztosítani a személyi állomány részére, amely megközelíti a laktanyai körülményeket. Mindezek megvalósítását az előkészítő részleg időbeni kiérkezése és a kiszállított, valamint a helyszínen a német féltől átvett anyagok – elhelyezési konténerkomplettek – felhasználása lehetővé tette. A tábor építésénél a parancsnoki, legénységi, gazdasági és technikai övezetek kialakítása jóváhagyott tervek alapján történt. A tiszti állomány hálósáokban, hazai területről szállított, laticellekkel ellátott, vaságyakon pihent, sátranként 5 fős létszámmal.

A sorállomány az elhelyezési konténerekből biztosított emeletes tábori ágyakon, hálósáokban pihent, sátranként 20 fővel számolva.

A táborelőkészítő részleg, amelynek autonóm hadtápjáról külön gondoskodni kellett, a főerők beérkezését 7-8 nappal megelőzve érkezett ki.

A táborépítésen túlmenően az ellátás előkészítése érdekében feladat volt a kapcsolatfelvétel az NDK NNH illetékes szerveivel: értelmezési anyagok vételezése, vízvételi lehetőségek pontosítása, kórházi utaltság, közegészségügyi-járványügyi helyzet, katonai vegyesboltok áruválasztéka, vasúti kirakóállomások helye, működési rendje, őrzés-védelme, közutak igénybevételeinek rendje, valamint a forgalomszabályozás kérdéseinek koordinálása.

Részleteiben az előkészítő részlegre bárt: a munkahelyek, munkasátrak, legénységi pihenő és kultúrsátrak, a konyhablokk és étkezdé, a tiszti konyha és étkezdé, a tábori sütőderészleg, a fürdetőblokk (3 db FMG-vel), ruházati blokk szabóműhely, fodrászműhely, kantine, üzemanyagotöltő állomás telephelyek, illetőleg ezek telepítéséhez való előkészítése.

A tábor teljes felépítéséhez és berendezéséhez nagy mennyiségű 63 M sátor került felhasználásra. Az NDK NNH-tól ideiglenesen átvett elhelyezési konténerek tartalmazták a tábor berendezéséhez szükséges elektromos szerelvényeket, a vízellátás biztosításához, a sátrak berendezéséhez, mosdók, WC-k felállításához szükséges anyagokat. Az előkészítő részleg szerepe a tábor felállításával nem ért véget, mert feladatuk volt a tábor felszámolása, az átvett anyagok és szolgáltatások rendezése, a hazaszállításra induló szerelvények útbaindítása, ellátása is. Mindenképpen elmondható, hogy kulcsszerepük volt a gyakorlat sikeres hadtápbiztosításában.

A gyakorlat élelmezési ellátása

A gyakorlat élelmezési ellátását olyan igénnyel kellett megszervezni, hogy a nem romlandó élelmiszer elegendő legyen a gyakorlat végéig a saját készletek felhasználása révén. A romlandó élelmezési anyagok csupán a vasúti szállítási időtartamára voltak szerelvényenként készletezve.

A tábor- és törzsvezetési gyakorlat állománya számára az NNH biztosította az előzetes igénylések szerint a romlandó élelmezési anyagokat. A megrendeléseknél a legnagyobb gondot és problémát az étkezési létszámok, valamint az egyes hazai hűsfeleségek, hentesáru német megfelelőjének pontosítása, a zöldsáru és gyümölcsszerzési lehetőségek felmérése képezték.

Az élelmezési szakállomány és technikai eszközök hadosztályon belüli átcsoportosításán túl, a seregtesttől is vezénylésre került szakállomány és szaktechnika. A tábori sütőde működtetése mindvégig hasznosnak bizonyult, mivel a személyi állomány számára biztosítva volt a hazai szabvány szerinti megszokott, jó minőségű kenyérellátás és a különböző péksütemények előállítás is. Hasznosnak bizonyult ugyancsak a tábor közelében levő pályaudvaron működtetett vasúti anyagellátó állomás, ahol élelmezési, ruházati, üzemanyag és technikai anyagok tárolása, kiszolgálása történt. Az EÁ őrzés-védelmére 4 fő állandó őrség volt kijelölve, akik az NNH egy ht. tiszthelyettesének állandó segítségével hajtották végre feladatukat (2. sz. melléklet). A sorállomány részére telepítésre került egy önkiszolgáló étkezdé, amelynek higiénés színvonalát nagyban emelte a gumipadozat. Az étkezdé 3 turnusban biztosította a katonák kulturált étkeztetését. Ugyancsak telepítésre került két tiszti étkezdé, amely 2 turnusváltással biztosította a ht. állomány kulturált étkeztetését.

Az élelmezési raktár a tábor területén 6 darab mobil raktárrészleggel települt, amelyek között tej-, tejtermék, hús, hentesáru, kenyér, víz, zöldsáru raktárrészleg működött, 1 fő tts. és 1 fő sorkatona végezte itt a munkát.

A gyakorlat során több ízben került sor a különböző baráti résztvevők táborlátogatására és az erre az időre eső főétkezés (elsősorban ebéd) kölcsönös kiszolgálására.

Az élelmezési ellátásnál ki kell emelni az NDK katonai szerveinek pontos és jó minőségű szállításaikat, különösen a húsáru minden igényt kielégítő higiénikus kiszerezését. Az élelmiszeripari termékek, elsősorban a hentesáruk igen jól beilleszthetők voltak a magyaros étkeztetésbe, a személyi állomány gyorsan megbarátkozott az új ízekkel. Az NDK NNH-e minden szállítási megrendelést igényezett kielégíteni, így például meg kell említeni, hogy a szárazjég ellátást a hűtővonatokhoz Berlinből való utánszállítással biztosították. Ugyancsak jó módszernek bizonyult, hogy a német elvtársak hajtották végre a vételezéseket, s minden megrendelt cikket beszállítottak időben az igényelt helyre.

Különleges forrásként lehetett számbavenni az élelmezés tervezéséhez, szervezéséhez a hazai légi utánszállítást. Így a gyakorlat teljes időtartamára biztosítva volt a friss zöldség- és gyümölcscellátás, a választék bővítése.

A tiszti, tiszthelyettesi, sorállomány márkáhan kifizetettapidíjából történő vásárlás biztosítására az NNH katonai kereskedelmi boltot telepített a tábor területén. A vásárlási igények folyamatosan pontosításra kerültek.

A gyakorlat üzemanyag ellátása

A *gyakorlat üzemanyag-biztosítása* előre meghatározott készletek lépcsőzéssel és elszállításával történt.

Az elfogyasztandó készletek pótlására vasúti tartályvagonokban E-86 benzin, ESZ-92 benzin és DZK-30 gázolaj került kiszállításra és letárolásra a vasúti ellátóállomáson. Ez a mennyiség a gyakorlaton részt vevő technikát figyelembe véve mintegy 6 javadalmazást jelentett.

A gépjárművek feltöltésének rendje szabályozottan, naponta a technológiai folyamat (beérkezés-töltősoron feltöltés-okmányolás-telephelyre beállítás) betartásával történt. A GYAK. VEZ személygépjárművek feltöltésére az NNH üzemanyagkútjánál lehetőség volt a VSZ tagállamai részére rendszeresített „Elszámolási jegyzőkönyv”-ek alapján, utólagosan történő elszámolás mellett.

A jól megszervezett előkészítő munka eredményeként az üzemanyag-ellátás zökkenőmentesen valósult meg.

A ruházati szolgálat tevékenysége

Az anyagi készletek megalakításánál a legnagyobb figyelmet a ruházati és pihentetési anyagok beszerzésére, készletezésére, illetve katonáig való méret-helyes lejuttatására kellett fordítani.

Az elvonuló személyi állomány ruházati anyagaival szemben követelmény volt a jó minőség, az új, vagy újszerű állapot. Ennek érdekében a sorállomány ellátásra került: egy rend új szolgálati öltözettel a sapkától a bakancsig bezárólag, valamint hálósákkal. A fentiekén túl átvizsgálásra került a sorállomány kimenő- és sportruházata, valamint felszerelési cikkei, amely alapján cserét kellett végrehajtani a 70 M kimenő öltönyök 30⁰/₀-a, a kimenő ingblúzok 70⁰/₀-a, a málhazsákok 40⁰/₀-a, evőcsészék és kulacsok 30⁰/₀-a, sportruházat 30⁰/₀-a tekintetében. További központi készletet alakítottak felsőruházatból 50⁰/₀, fehérneműből 70⁰/₀, lábbeliből 20⁰/₀, felszerelési cikkekből 10⁰/₀, gyakorló ruházatból és nyári sapkából 100⁰/₀-ot, HAFUK és dróthálós konténerekben, illetve eredeti göngyölegbe csomagolva.

A ht. állomány egyéni ruházatának beszerzése érdekében külön „ruházati vásárlónapokat” kellett szerveztetni. Az igények kielégítéséhez az anyagokat az MN RSZF-ség központilag biztosította.

Az állomány átlagosan 4-5000 Ft értékű ruházatot vásárolt. Emellett a ruházati illetmény tehermentesítésére és az egységesítés érdekében a gyakorlat időtartamára 1 pár 65 M bakancs került kölcsönhasználatra kiadásra a ht. állomány részére. A ruházati anyagok kiszállítására csakúgy, mint a sorállomány esetében igénybe vették a kimenőruha dobozokat.

A kulturált ruházati ellátás alapjául szolgáltak a táborokban működtetett ruházati javítóműhelyek, ahol a folyamatos javítás és elsősorban a felsőruházat vasalása történt. Ennek különös jelentősége volt a nagygyűlések és díszszemle állomány ruházati ellátásában, a szervezés során a javítóműhely működtetéséhez fűzött reményeket maximálisan beváltotta.

Egészségügyi ellátás

A gyógyító-megelőző ellátás, de az egész reális egészségügyi ellátás szervezésére, végrehajtására batással voltak:

- a személyi állomány egészségi állapota, kiképzettsége, fizikai erőnléte;

- a rendelkezésre álló egészségügyi erők és eszközök (6 fő ht. orvos, 7 db Sgk., 7 db 30 napos készlet és általános kigyószérum, 1 db kötöző gépkocsi);
- az időjárás és terepviszonyok.

Jól bevált rendszerben került telepítésre a táborban az ezredtípusú segélyhely, amely funkcionális részlegeinek kialakításával a béke ellátási formához igazodott, gyógyító-diagnosztikai, fektető, elkülönítő részlegekkel települt. A gyógyító-diagnosztikai részlegen belül sebészeti rendelő, belgyógyászati rendelő lett berendezve. A kötöző gk. szerepe a biztonsági tartalék képzésben merült ki, így jelentőséggel az effektív ellátásban nem bírt. A vizsgálósátrak, kezelők berendezése rendeltetésükkel összhangban volt, de fel kell hívni a figyelmet a gumipadozat nagy gyakorlati jelentőségére, elsősorban a kötöző-sebészeti sátrakban, különösen a homokos terepviszonyok közepette – amilyen a gyakorlat körzetében is volt.

A napi betegforgalom nem érte el az 1⁰/₀-ot a járóbeteg-rendelésen. Ez is bizonyítja az előzetes szűrővizsgálat nagy jelentőségét. A gyakorlat teljes időtartama alatt 6 fő került kórházba, akik közül 3 főt kellett légi úton hazaszállítani és a segélyhelyen a gyakorlat teljes időtartama alatt 10 fő fektetéséről kellett rövid időre gondoskodni. Fertőző beteg nem jelentkezett.

Az ellátásban a legnagyobb gondot a napi 3-4 fő fogászati beteg jelentette, ugyanis az ellátásban nem voltak fogászati erők és eszközök bevonva. A tapasztalat azt mutatja, hogy a kötöző gk. helyett célszerűbb lett volna fogászati gk. kiszállítását és ht., vagy kpa. fogorvos gyakorlatra történő vezénylését végrehajtani.

Külön említést érdemelnek az időjárás és terepviszonyok egészségügyi következményei. Az NDK-ban 1980 szeptemberében általában melegebb időjárás uralkodott a sokévi átlagnál. Az éjszakák és nappalok közötti hőingadozások azonban nagyok voltak. Ezért a betegek nagy része meghűléses panaszokkal jelentkezett a rendelésen.

A másik döntőjelentőségű patalógiás faktort a homokos terepviszonyok képezték. Éppen ezért a betegek további nagy százaléka pedig bőrgyógyászati problémák miatt fordult orvoshoz, igen gyakoriak voltak a bőrgennyesedések, a legkisebb felületes sérülések is gyorsan inficiálódtak. Mindebből az is következik, hogy igen nagy gondot kellett fordítani a személyi állomány tisztálkodásának ellenőrzésére, amelynek érdekében a közegészségügyi-járványügyi orvos igen sokat tehet. Tehát hasonló esetekben célszerű egyik orvos feladatákként megszabni a közegészségügyi-járványügyi munka teljes komplexét, különösen ha ehhez az állomány, mint a FEGYVERBARÁTSÁG-80 gyakorlaton is biztosított.

Nehézséget okozott a nyelvismeret hiánya az ellátásban, ez úgy került áthidalásra, hogy a segélyhelyeken német-magyar tolmácsok működtek. A gyakorlatra elvonuló állomány összeállításakor nagyobb hangsúlyt kellett volna fektetni az esetleges német nyelvtudású orvosok felkutatására. Ezért a seregteszinten célszerű nyilvántartást vezetni a szakkáderek nyelvismeretéről is, éppen a koalíciós feladatok jobb végrehajtása érdekében.

A járványügyi helyzet ismeretét a német fél a gyakorlat vezetőségén keresztül információk adásával folyamatosan biztosította.

A gyakorlat tényleges hadtápbiztosításának fontosabb tapasztalatai a következőkben összegezhetők.

A gyakorlatok tényleges hadtápbiztosítását időben elkészített, egységes elgondoláson alapuló részletes felkészülési terv alapján kell szervezni. A szervezés során azokat a területeket, amelyek pontosítása nem fejeződött be, a reálisan elvárható legmagasabb anyag- és munkaigénnyel kell betervezni, így a végleges döntésig megfelelő tartalék áll rendelkezésre.

Egyes területeken a tényleges felkészülést megelőzően (esetleg több hónappal) meg kell kezdeni az előkészítő munkálatokat. Vonatkozik ez elsősorban a megfelelő színvonalú ruházati készletek biztosítására, a saját szaktechnika felkészítésére. Tekintetbe véve, hogy a hasonló gyakorlatok résztvevői a katonai feladatokon kívül a Magyar Néphadsereget képviselik külföldön, részt vesznek többezres tömegek és a televízió nyilvánossága előtti rendezvényeken, így elengedhetetlen, hogy a hivatásos állomány mellett a teljes sorállomány is új felsőruházattal és lábbelivel vonuljon el a gyakorlatra. Ezt a tárgyévre történő ruházati illetmény tervezésénél és biztosításánál figyelembe kell venni.

Nagyobb körütekintéssel kell megszervezni a vasúti szállításokat. A számvetések elkészítésénél bizonyos tartalék vagonkészletet kell biztosítani, ahol a soronkívül belépő anyagok szállítását nem más hadtáp szakanyag terhére kell megoldani.

Feltétlenül meg kell oldani a többnapos személyszállítás során az előzőekben jelzett pihentetési és étkeztetési gondokat. Amíg megfelelő vasúti kocsi-típusok nem állnak rendelkezésre, a kedvezőtlen adottságú BAH-vagonoknál a teljes férőhely 50%-ára szabad csak tervezni.

Előjárói segítséggel – vezénylések útján – biztosítani kell az oroszul és a befogadó állam nyelvén beszélni tudók számának növelését. Célszerű funkcionális ellátó csoportonként legalább egy orosz és két fogadó állam nyelvén beszélő tiszthelyettes, illetve sorkatona biztosítása, utóbbiak közül egyik a vételező közzel dolgozhat.

Gondoskodni kell a személyi állomány fogászati ellátásáról, célszerű fogászati gépkocsi és fogorvos vezénylése.

Cikkünkben közreadott tapasztalatainkkal szerény mértékben szeretnénk hozzájárulni a mind nagyobb számú külföldön levezetésre kerülő gyakorlat, lövészet tényleges hadtápbiztosítása eredményes megszervezéséhez.

Különösen szükséges a korábbi jó, vagy kedvezőtlen tapasztalatok megismerése az ilyen jellegű feladatokat először végrehajtó tisztek, tiszthelyettesek részéről.

(A mellékletek a folyóirat végén található.)